

Iščemo karantenske in druge gozdu nevarne organizme

Rjavenje borovih iglic (*Lecanosticta acicola*)

Dr. Barbara Piškur, Oddelek za varstvo gozdov,
Gozdarski inštitut Slovenije (barbara.piskur@gozdis.si)

Rjavenje borovih iglic

LATINSKO IME

Lecanosticta acicola (Thüm.) Syd. (teleomorf: *Mycosphaerella dearnessii* M. E. Barr; staro, neveljavno ime: *Scirrhia acicola* (Dearn.) Sigg.).

RAZŠIRJENOST

Bolezen se pojavlja v nekaterih državah Azije, Afrike, Severne in Južne Amerike ter Centralne Amerike, kjer je najverjetneje naravni areal glive. V Evropi je razširjena v omejenem obsegu. V Sloveniji smo glivo prvič našli leta 2008 na Bledu, kasneje pa še v Ljubljani, Celju, Kostanjevici na Krki, Čatežu ob Savi ter v Posočju.

GOSTITELJI

Bori (*Pinus* spp.)

OPIS

Prvi simptomi okužbe iglic so rumene ali oranžne pege, ki s časom postanejo temno rjave. Pege se širijo v trakove, ki obkrožijo iglico in povzročijo odmiranje njenega vrha (slika 1). Na rjavih delih odmrle iglice se pozno jeseni začno oblikovati strome kot črne pege, ki spomladi prodrejo skozi povrhnjico (slika 2). Pri močni okužbi odmrle celotna iglica, ki je najprej povsem enakomerno rjava, nato pa posivi. Pri močnih okužbah iglice odpadejo takoj po odmiranju, pri šibkejših pa po enem ali dveh letih. Pri zelo okuženih borih na vejah ostanejo le iglice tekočega leta, zato je veja čopičastega videza (slika 3). Po nekaj letih lahko okuženo drevo odmre. Na daljše razdalje se gliva prenaša z okuženimi sadikami, pošiljkami semena s prineslim iglic, z orodjem, vozili ali na oblekah delavcev, turistov in drugih obiskovalcev okuženih območij. Na krajše razdalje trose raznašajo žuželke, dež in veter.

ZNAČILNA ZNAMENJA (SIMPTOMI)

- Značilna okužena iglica ima živo in zeleno osnovo, sledi zelen del z rumenimi pegami ter odmrli vrh (slika 1),

- rjavenje iglic in osutost krošnje (sliki 4 in 5),
- pri zelo okuženih borih na vejah ostanejo le iglice tekočega leta, zato je veja čopičastega videza (slika 2).

VPLIV

Rjavenje borovih iglic povzroča odmiranje iglic borov. Prirastek okuženega drevesa se zmanjša in drevo hira. Na JV delu ZDA gliva zavira rast sadik in mlajših dreves predvsem dolgoigličastega bora (*P. palustris*), katerega areal se je zaradi te boleznii skrčil na 25 % prejšnjega območja razširjenosti. Okužba z glivo *L. acicola* naj bi na leto povzročila zmanjšanje lesnega prirastka borov na jugu ZDA za 453.000 m³. Doslej za Evropo niso poročane večje ekonomske škode zaradi rjavenja borovih iglic. V zadnjih letih se povečujeta jakost in razširjenost bolezni, kar opažamo tudi v Sloveniji. S širjenjem v obsežne sestoje rušja na robu gozdne meje ali v varovalne začetne lahko rjavenje borovih iglic povzroči tudi velike ekološke spremembe.

MOŽNE ZAMENJAVE

Rjavenje borovih iglic lahko zamenjamo z drugimi boleznimi borovih iglic, ki jih povzročajo glive: npr. rdeča pegavost borovih iglic (*Dothistroma pini* in *D. septosporum*), rumeni borov osip (*Cyclaneusma minus*), sušica najmlajših borovih poganjkov (*Diplodia pinea*), borov osip (*Lophodermium seditiosum*). Žuželke, ki sesajo sok iz iglic, lahko povzročijo poškodbe, ki so podobne začetnim simptomom rjavenja borovih iglic (npr. borova penarica – *Haematoloma dorsata*).

DODATNE INFORMACIJE

- Portal o varstvu gozdov (www.zdravgozd.si)
- Portal Invazivke (www.invazivke.si)
- Gozdarski inštitut Slovenije (www.gozdis.si)

ČE OPAZITE OPISANE SIMPTOME ALI NAJDETE ŠKODLJIVCA,

obvestite Gozdarski inštitut Slovenije (Oddelek za varstvo gozdov) ali o najdbi poročajte v spletnem portalu Invazivke oziroma z mobilno aplikacijo Invazivke.

Slika 1: Značilne rjave pege, obdane z odmrlim rumenim tkivom, ki so se ponekod že razširile v trakove. Vrh iglice je odmrli in je ostro ločen od žive in zelene osnove (vir: EPPO).

Slika 2: Povrhnjica delno prekriva zrela trosišča, iz katerih se izločajo trosi v obliki olivno zelene sluzi (foto: D. Jurc).

Slika 3: Zelo okužen grm rušja (*P. mugo*): veje so tipičnega čopičastega videza, iglice prejšnjih let so odpadle, pritrjene so le iglice letošnjega leta, ki že kažejo znamenja okužbe (foto: T. Hauptman).

Slika 4: Zelo okužena krošnja črnega bora (*P. nigra*) (foto: D. Jurc)

Slika 5: Rjavenje iglic rušja (*P. mugo*) (foto: D. Jurc)

Publikacija je nastala v okviru projekta LIFE ARTEMIS (LIFE15 GIE/SI/000770), ki ga sofinancirajo Evropska komisija v okviru finančnega mehanizma LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor, Mestna občina Ljubljana in Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Priprava prispevka je bila izvedena v okviru Javne gozdarske službe GIS.

